

آمریکا می‌گوید با وجود خروج از برجام تحریم‌های شورای امنیت را برمی‌گردانیم، اروپا هم غیر بیانیه کاری نمی‌کند

حمله گازانبوری به شورای امنیت

گفت‌وگو

سفیر اسبق ایران در لندن در گفت‌وگو با «فرهیختگان»: آمریکا برای افزایش تنش‌ها با چالش‌های زیادی روبه‌رو است

اروپایی‌ها برای دفاع از حیثیت بین‌المللی خود بیانیه دادند

سید جلال ساداتیان، دیپلمات و سفیر اسبق ایران در لندن در گفت‌وگو با فرهیختگان «تنش‌های اخیر میان ایران و ایالات متحده را بررسی و تلاش آمریکا برای بازگرداندن قطعنامه‌های شورای امنیت از مسیر فعال سازی مکانیسم‌ها را تحلیل کرد. مشروح این گفت‌وگو در ادامه از نظر می‌گذرد.

|||

ساعت ۴ بامداد یکشنبه باز یک ماهه ایالات متحده در خصوص اطلاعیه فعال سازی مکانیسم ماشه به پایان می‌رسد. ارزیابی شما از این وضعیت و اتفاقات پیش رو چیست؟ با توجه به اینکه کشورهای اروپایی هم در این خصوص بیانیه قابل تاملی صادر کرده‌اند؟

ترامپ کماکان بر موضع شخصی خود به‌عنوان فرمانروای دنیا تکیه می‌کند. ایشان از موضع و جایگاه حقوقی صحبت نمی‌کند. در این خصوص گوئرش، دبیرکل سازمان ملل پاسخ داد و گفت که ما هیچ اقدام خاصی را انجام نمی‌دهیم و نباید هم انجام دهیم و این به این معناست که حرف ایالات متحده در این باره وارد نیست. اروپایی‌ها هم در دفاع از حیثیت بین‌المللی خود آن بیانیه را صادر کردند و حتی بریتانیا که بخش عمده‌ای از مسیر جدا شدن از اتحادیه اروپا را پیموده، در این ماجرا در سطح اروپایی‌ها قرار می‌گیرد و بیانیه را امضای می‌کند و این هم دلیل دیگری است که می‌گوید هیچ محمل و پایگاهی برای اثبات مشروعیت و مقبولیت نظر آمریکا وجود ندارند. در نتیجه ترامپ تنها می‌تواند با تکیه بر همان قلدری و زورگویی که تا الان تحریم‌ها را علیه ایران برقرار کرده از این به بعد هم با تکیه بر همان‌ها ادامه دهد.

فرمان اجرائی ترامپ امروز یا فردا صادر می‌شود.

ترامپ این فرمان اجرائی را بارها صادر کرده است و دیگر تاثیری ندارد آن هم در چنین شرایطی که کشورهای مختلف مخالف نظر آمریکا هستند.

آمریکا از دید خود این تحریم‌ها را باز می‌گرداند و برخی کشورهای اروپایی می‌گویند برنگشته است. تحلیل شما از این وضعیت چیست؟ آنها تحریم‌ها را از نو می‌کنند و آیا این تغییر در وضعیت ما ایجاد می‌کند؟

اتفاق جدیدی رخ نمی‌دهد. کشورهای شرکت‌هایی که با آمریکا روابط خاصی دارند تمکین می‌کنند ولی آن شرکت‌ها و کشورهایی که با آمریکا مرادوات زیادی ندارند این امور را نمی‌پذیرند. برای مثال روسیه، چین، ترکیه و عراق پذیرفتند و با ایران کار خود را ادامه می‌دهند. بقیه هم به همین شکل است.

می‌توانیم امیدوار باشیم که این تکرار و یکجانبه‌گرایی آمریکا در کوتاه‌مدت یا میان‌مدت اثری واقعی برای ما نداشته باشد، مثلا ساختار تحریم را منتزاع کند؟

خیر، اینکه در کوتاه‌مدت یعنی تا زمان انتخابات اتفاقی رخ دهد، منتفی است و تغییری ایجاد نمی‌شود. هرچند سناتور جمهوری خواه‌نامه‌ای را نوشتند که چند بانک ایران همچنان تحریم نیستند و باید اینها را تحریم کرد. ممکن است این موارد شرایط ایران را سخت‌تر کند.

از طرفی اینکه با قلدری آمریکا چطور کنار بیاییم، تسلیم شویم یا به مقاومت ادامه دهیم بحث دیگری است. با توجه به اینکه آمریکا یکی از کشورهای منطقه با عنوان صلح ابراهیمی بین امارات و بحرین و آوردن نیروهای صهیونیست به پایگاه اینها اقداماتی داشتند و حتی انگلیسی‌ها نیروهای را در بحرین مستقر کردند و اینکه آیا قصد دارند تعرض نظامی جدیدی علیه ایران را ساماندهی کنند یا خیر، باید بحث کرد و تصمیم درخوری گرفت.

خلاصه کلام اینکه صدور فرمان اجرائی آمریکا در قالب چارچوب‌های قلدرمآبانه این کشور است، ما هم شاید وسیله زیادی برای برخورد با آن نداشته باشیم چرا که برای مثال ابزار دیپلماسی داشتیم و وزیر خارجه قرار بود در سفری به اروپا، گفت‌وگوهایی را داشته باشد که می‌توانست از طریق تبلیغات عمومی و دیپلماسی عمومی انعکاس مناسب و موثری باشد ولی با کج‌سیلیگی مساله‌ای ایجاد شد و آن سفر هم تحت تاثیر قرار گرفت.

چند هفته تا انتخابات ایالات متحده زمان باقی مانده است. وضعیت روابط و چالش‌ها در این مدت بین ایران و آمریکا را چطور ارزیابی می‌کنید؟

البته این سوال جهت‌دار بود. من پاسخ شما را این طور می‌دهم در روندی که جلومی‌رویم آیا بایدن یا ترامپ برنده می‌شود؟ من بیان می‌کنم اگر امروز رای گیری شود بایدن برنده است اما در این مدت چه اتفاقاتی می‌افتد، ماجرا دیگری است، چون ممکن است هزار و یک اتفاق مانند همین ماجرای صلح ابراهیمی رخ دهد. اما درباره اینکه از الان تا انتخابات چه شود، ترامپ جرزنی می‌کند و می‌گوید در رای گیری می‌تواند تقبل صورت پذیرد و این یعنی اگر بیازم اعتراض می‌کنم و اوضاع را به هم می‌ریزم. از طرفی با توجه به تشنه که الان بر سر اعتراض به خاطر نژادپرستی ترامپ وجود دارد و ایالات مختلف هنوز آرام نشده است، ممکن است او تلاش کند اما تنش‌ها را به انتخابات بکشانند و بگویند اینها تقبل کردند. جامعه آمریکا چقدر کشت چنین کاری دارد را نمی‌دانیم و هنوز معلوم نیست اثر این رفتار بر مسائلی چون موضوع جدایی و استقلال کالیفرنیا از ایالات متحده آمریکا چیست. همه اینها تحلیل‌ها و مسائلی است که مطرح می‌شود.

از طرفی با وجود این تنش‌های داخلی، ترامپ وزیر خارجه‌ای می‌خواهند ایران را به زانو در بیاورند تا بتوانند امتیازات خاص خود را بگیرند و برتری و تسلط خود را در دنیا به اثبات برسانند ولی خب در همین چارچوب هم با چالش‌های زیادی روبه‌رو هستند. چالش با روسیه یک‌سوی ماجراست و چالش با چین به‌خصوص به‌عنوان ابرقدرت جدید دنیا داستان دیگری دارد. در نتیجه آمریکایی که ترامپ راهبری می‌کند این گونه نیست که به راحتی این دوران را پشت‌سر بگذارد و تسلط خوبی داشته باشد تا در منطقه یک درگیری نظامی بزن و دروایی ایجاد کند و ایران هم تسلیم این وضعیت شود. این ترسیم و شرایط را نمی‌توان با خیال راحت پذیرفت.

فرهیختگان با اواخر به گذشت ۳۰ روز از صدور اطلاعیه ایالات متحده مبنی بر فعال سازی مکانیسم ماشه روز موعود فرا رسید، آمریکایی‌ها بنا دارند از امروز ۶ قطعنامه ملغی شده سازمان ملل در برجام را احیا شده تلقی کنند.

رویترز هم گزارش داده ترامپ با صدور یک فرمان اجرائی جدید مقدمات عملیاتی شدن این تحریم‌های یکجانبه را فراهم خواهد آورد و به موجب آن هر کسی که از سیستم سپتامبر به بعد با ایران تجارت تسلیحاتی داشته باشد از دسترسی به بازارهای ایالات متحده منع خواهد شد. همزمان با این تمام طرف‌های دیگر برجام یعنی اعضای دائم و آلمان به‌عنوان عضو غیردائم شورای امنیت سازمان ملل هم با صدور اطلاعیه‌هایی مخالفت خود را با رفتار ایالات متحده برای چندمین بار اعلام کردند، که البته از میان آنها یادداشت نمایندگان سه کشور اروپایی طرف برجام یعنی آلمان، انگلیس و فرانسه که روز شنبه تقدیم رئیس دوره‌ای شورای امنیت شد اهمیت قابل توجهی داشت چرا که آنها از متحدان آمریکا هستند و ارسال چنین نامه‌ای بیشتر از مواضع دیگر کشورهای اعتباری بود نظر ترامپ و همکارانش را تایید می‌کند. این سه کشور در نامه خود آورده‌اند به توافق مسکن‌های با ایران پایبند هستند و تعلیق تحریم‌ها

علیه ایران، بعد از تاریخ ۲۰ سپتامبر ادامه خواهد یافت. فرانسه، انگلیس و آلمان تصریح کرده‌اند هر تصمیم یا اقدام برای بازگرداندن تحریم‌های سازمان ملل علیه ایران، فاقد اثر قانونی خواهد بود. ناگفته نماند پیش از این استدلال‌های حقوقی کارشناسان در کنار توضیحاتی که اعضای دائم از جمله چین و روسیه ارائه کرده بودند و همچنین مواضع روسای موقت شورای امنیت یعنی نیجرو و اندوئزی گویای همین بی‌اعتباری حقوقی و قانونی مطالبه آمریکا بوده است. چنانکه دبیرکل سازمان ملل متحد هم درباره ادعای آمریکا برای بازگرداندن تحریم‌های سازمان ملل متحد علیه ایران هم گفته بود: «ما درباره برجام براساس نظر شورای امنیت عمل می‌کنیم. آنتونیو گوئرش چهارشنبه گذشته در نشست خبری خود تاکید کرد: «موضع ما بسیار ساده و به همان صورت باقی است. شورای امنیت به‌عنوان یک رکن سازمان ملل متحد است که وظیفه تفسیر قطعنامه‌های شورای امنیت را دارد. از این رو، ما همان‌گونه عمل می‌کنیم که شورای امنیت عمل کند.» اما اینکه حالا چه می‌شود سوال مهم این روزهاست، آنچنان که کارشناسان و تحلیلگران معتقدند به‌صورت

رسمی روی کاغذ در شورای امنیت و سازمان ملل هیچ قطعنامه‌ای علیه ایران صادر نخواهد شد چنانکه درخواست و مطالبه ایالات متحده هرگز در دستور کار شورای امنیت قرار نگرفت، برای آن جلسه‌ای تشکیل نشد و حالا هم برای اجرای قطعنامه‌هایی که آمریکا مدعی آنهاست هیچ کارگروهی از جمله کمیته ناظر بر اجرا تشکیل نخواهد شد و این بدین معناست که در سازمان ملل هیچ اتفاقی نیفتاده و از نظر این نهاد و شورای امنیت همچنان روال قبلی با برجامست و احتمالا از ماه آینده و با پایان محدودیت ۱۰ ساله ایران برای تجارت تسلیحات، از نظر سازمان ملل و اعضای شورای امنیت ایران مجاز به تجارت سلاح خواهد بود.

با وجود این اما باید گفت همه اینها بخشی از ماجراست و شاید قسمت کوچکی، چرا که ایالات متحده مثل همیشه زورگوست و یکجانبه‌گر ممنوعیت‌های گذشته را تداوم خواهد بخشید و در عمل با در نظر گرفتن محدودیت‌های سنگین از جمله تحریم‌های اقتصادی اجازه نخواهد داد فعالیت‌های ایران به روال عادی بازگردد؛ مع الاسف اینکه کشورهایی چون اعضای اتحادیه اروپا همگی در میدان عمل مجری این سیاست‌ها خواهند بود و از آن

تخلی نمی‌کنند. البته نمی‌توان از این گذشت که از منظر تاریخی هیچ‌گاه شرایط برای ایالات متحده این‌گونه نبوده چنانکه در داخل این کشور هم انتقادهای بسیار گسترده‌ای خطاب به ترامپ و تیم دیپلماتیک کاخ سفید مطرح شده و همین وضعیت ممکن است مقدمه خوبی برای یک‌سری اتفاقات در بلندمدت باشد اما به‌واقع در کوتاه‌مدت اتفاقی حتما نخواهد افتاد و اگر ایران تدبیری نیندیشد ممکن است تشدید فشارها، کشورها و مجموعه‌های بیشتری را برای عدم همکاری با ایران قانع یا ملزم سازد. در این خصوص برخی معتقدند ایران باید هرچه زودتر معادل اثر واقعی تحریم‌ها نسبت به برجام رفتار کند و نظارت‌های گسترده برجامی را کنار بگذارد و برخی دیگر هم می‌گویند تا انتخابات باید صبر کنیم و ببینیم سرنوشت ایالات متحده چه می‌شود. در این میان البته آنچه مشخص است اینکه بی‌عملی و عدم واکنش مناسب ممکن است فرصت‌ها را از ایران بگیرد و این شائبه را ایجاد کند که تهران حاضر است در هر شرایطی ولو با از بین رفتن همه امتیازات توافق هسته‌ای، به تعهدات آن کامل یا ناقص پایبند بماند.

گفت‌وگو

کارشناس مسائل آمریکادر گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

ایران نباید تماشاچی بازگشت تحریم‌ها باشد

این کارشناس مسائل آمریکا با یادآوری این نکته که ایران در زمان خروج آمریکا از برجام به امید برجام اروپایی کاری نکرد، گفت: «ما متأسفانه درحال حاضر نتیجه این موضوع را می‌بینیم.» وی با تاکید بر اینکه هر نوع فعالیت ضد ایرانی باید هزینه داشته باشد و آمریکا نباید هر اقدامی را که می‌خواهد علیه ایران بتواند به راحتی انجام دهد، تاکید کرد: «اگر آمریکا بتواند اسنپ یک را فعال کند، این قضیه عادت خوبی برای آنها خواهد بود.»

بازگشت تحریم‌ها نشان می‌دهد ما ذیل قانون جنگل به سر می‌بریم

ایزدی با تاکید بر اینکه ما درحال حاضر ذیل قانون جنگل به سر می‌بریم، یادآور شد: «در قضیه برجام و مکانیسم ماشه در هر صورت از خصومت آمریکا کم نخواهد شد.» این کارشناس مسائل آمریکا درباره موضع سه کشور اروپایی خاطرنشان کرد: «آنها نظر خود را اعلام کرده‌اند اما آمریکا هر کاری که بتواند علیه ایران برای بازگرداندن تحریم‌ها انجام خواهد داد.» وی درباره وضعیت برجام پس از بازگشت احتمالی تحریم‌ها تصریح کرد: «در نگاه آمریکا دیگر برجامی وجود ندارد چرا که قطعنامه ۲۲۳۱ نیست و سیستم «اسنپ یک» اعمال شده است اما در نگاه بقیه برجام وجود دارد.»

ایران نباید در زمینه بازگشت تحریم‌ها تماشاچی باشد

ایزدی در پاسخ به این سوال که ایران باید چه اقدامی در صورت بازگشت احتمالی تحریم‌ها انجام دهد، اظهار داشت: «ایران نباید در این قضیه تماشاچی باشد کما اینکه در دفعه قبل که فشارها روی آمریکا برای خروج از برجام زیاد بود ایران صرفا تماشاچی بود.»

سفیر اسبق ایران در ایتالیا در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

تحریم‌های ثانویه اثر هر تحریم جدیدی را پوشانده است

ابوالفضل ظهروند، کارشناس مسائل بین‌الملل در گفت‌وگو با «فرهیختگان» به تحلیل آخرین وضعیت مکانیسم ماشه و نظر سه کشور اروپایی و همچنین موضع روسیه در قبال این موضوع پرداخت و اقدام بعدی جمهوری اسلامی و موضع احتمالی شورای امنیت در این زمینه را بررسی کرد. ظهروند با بیان اینکه آمریکایی‌ها تاکنون دوبار در شورای امنیت به‌در خود آنها بوده است، چرا که آمریکایی‌ها در شرایطی هستند که به برخی اقدامات در آستانه انتخابات ریاست جمهوری نیاز دارند و از این رو عقل خود را زیر پا گذاشته‌اند. این کارشناس مسائل بین‌الملل با تاکید بر اینکه اوضاع آمریکا به جایی رسیده که حتی متحدان اروپایی نیز با آنها مخالفت می‌کنند، افزود: «مفادی که در برجام به‌عنوان مکانیسم حل اختلاف یا همان مکانیسم ماشه قید شده، متعلق به کشورهای عضو برجام است و قطعنامه ۲۲۳۱ نیز به این موارد اشاره دارد.»

وی تصریح کرد: «هیچ کشور دیگری که بیرون از برجام باشد طبق آنچه در ۲۲۳۱ اشاره شده، قادر نیست مکانیسم ماشه را علیه ایران فعال کند بلکه فقط در بحث تجارت، کشورهای خارجی را ملزم کرده است که روی موادی که به ایران می‌فرشند، دقیق شوند و مسئولیت برعهده بگیرند.»

ظهروند با بیان اینکه هیچ‌کدام از مواردی که پمپئو وزیر امور خارجه آمریکا مطرح کرد، شامل این موارد نیست، ادامه داد: «این موضوع صرفا یک لجاجت از سوی آمریکایی‌هاست و باید دید چهار به علاوه یک تا چه حد می‌تواند در مقابل این زورگویی ایستادگی کند.»

این کارشناس مسائل بین‌الملل تاکید کرد: «به احتمال زیاد آمریکا نمی‌تواند در قضیه مکانیسم ماشه کاری از پیش ببرد، چرا که حداقل باید یکی از سه کشور اروپایی را وادار کند تا آن را به کمیسیون وزرا بکشانند و سپس به شورای امنیت ارجاع دهند.»

وی ادامه داد: «از نسوی دیگر با نبودن آمریکا در برجام رای گیری به‌صورت سه به سه خواهد شد و باز هم به نتیجه نخواهد رسید، لذا مکانیسم ماشه فقط زمانی که آمریکا در برجام حضور داشت به‌راحتی می‌شد علیه ایران فعال شود.»

ظهروند در ادامه این گفت‌وگو با تاکید بر اینکه آمریکا می‌توانست در صورت ماندن در برجام به‌عنوان شاکتی‌پرونده ایران را به شورای